

N:o 276.

Af frih. **C. C. Bonde** och herr **F. Berg** i Stockholm, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för rikets universitet och karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m.

Genom nådig proposition af den 6 mars 1908, n:o 97, har Kungl. Maj:t i sammanhang med framställning angående lönereglering för rikets universitet och karolinska mediko-kirurgiska institutet bland annat föreslagit, att den hittillsvarande skillnaden mellan ordinarie och extraordinarie professurer skulle försvinna, och att för samtliga professurer i staten skall uppföras i lön och tjänstgöringspenningar sammanlagdt 7,500 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor. Samtidigt har Kungl. Maj:t vid den föreslagna ombildningen och löneregleringen undantagit vissa af de nuvarande e. o. professurerna. Af dessa äro tvenne, nämligen e. o. professurerna i klassiska språk i Uppsala och Lund, föreslagna att förr eller senare helt och hållet indragas, medan en, e. o. professuren i anatomi vid Uppsala universitet, redan vid den nya statens inträdande får ombildas till en prosektorsbefattning, under det att tre andra, nämligen e. o. professurerna i praktisk teologi och i medicinsk och fysiologisk kemi vid Uppsala universitet samt i kemi och farmaci vid karolinska institutet bibehållas, så länge de beklädas af sina nuvarande innehafvare, hvarefter det ställes i utsikt, att dessa ämbeten på ett eller annat sätt skola ombildas. För de e. o. professorer, hvilka sålunda kvarstå vid sina ämbeten, men icke ingå i den nya staten, föreslås i lön (respektive naturaförmåner) och tjänstgöringspenningar inalles 6,000 kronor för hvarje, utan ålderstillägg.

Vi hafva i detta sammanhang ingen anledning att yttra oss om e. o.

professuren i klassiska språk vid Lunds universitet, som för närvarande är vakant och sålunda icke har någon innehafvare, hvars personliga rätt drabbas af Kungl. Maj:ts förslag, ej heller om den e. o. professuren i anatomi vid Uppsala universitet, för hvars nuvarande innehafvare det står fritt att ingå i den nya staten såsom prosector; utan inskränka vi vår framställning till de öfriga fyra e. o. professurerna, i fråga om hvilka Kungl. Maj:ts förslag synes oss vara otillfredsställande.

I ett fall sådant som det här föreliggande, då det gäller indragning af vissa e. o. professurer, äro tvenne möjligheter tänkbara.

Antingen anses den med dessa befattningar förenade tjänstgöringen icke vidare behöflig, och alltså de nuvarande innehafvarnes tjänst ej mera erforderlig; ur denna synpunkt borde innehafvarne vara berättigade att åtnjuta sina nuvarande löneförmåner såsom vederlag för det att staten under en längre tid begagnat sig af deras tjänst på poster, där de numera icke kunna påräkna de löneförmåner, till hvilka deras föregående tjänstgöring och öfriga kvalifikationer eljest skulle hafva berättigat dem och hvilka de ända tills nu kunde förutsätta, att de en gång skulle komma att åtnjuta.

Eller också önskar staten, såsom nu synes närmast vara fallet, fortfarande taga deras tjänst i anspråk. Skola de ifrågavarande e. o. professorerna i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag fortfarande sköta sina tjänster i samma utsträckning som hittills och med samma vetenskapliga kraf, som ställas på de kolleger, hvilka vid denna universitetens löne-reglering blifva mera lyckligt lottade, kan det icke vara öfverensstämmande med billighet och rättvisa, att de skola aflönas med 6,000 kronor, som genom själfva Kungl. Maj:ts förslag visas vara otillräckligt, för att en professor skall utan näringsbekymmer tillfredsställande sköta sitt ämbete, otillräckligt äfven för laboratorer inom den medicinska fakulteten, till hvilkas löneförmåner förutom 6,000 kronor höra tvenne ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor. På de nuvarande innehafvarne af här ifrågakommande e. o. professurer ha i fråga om vetenskaplig kompetens samma fordringar ställts som på öfriga professorer, och de borde så till vida äga rätt att vid eventuella förändringar komma i åtnjutande af samma löneförmåner som andra professorer, hvilka blifvit tillsatta under samma förutsättningar.

Beträffande innehafvaren af den e. o. professuren i praktisk teologi vid Uppsala universitet vilja vi hänvisa till Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 97, sid. 29 f. Här af framgår, att hans tjänstgöring icke är jämförlig med professors tjänstgöring. Själfklart borde väl emellertid vara, att hans aflöning, särskildt med hänsyn till de vetenskapliga kvalifikationer, som ofvan påpekats, icke kan sättas lägre än till det, som Kungl. Maj:t

föreslagit för laboratorer inom den medicinska fakulteten. Han bör sålunda hafva rätt att utom nu innehafvande löneförmåner, 6,000 kronor, åtnjuta tvenne ålderstillägg à 500 kronor efter 5 respektive 10 års tjänstgöring.

Hvad därefter angår de e. o. professurerna i kemi och farmaci vid karolinska institutet samt i medicinsk och fysiologisk kemi vid Uppsala universitet, har Kungl. Maj:t föreslagit, att de skola bibehållas vid sina nuvarande löneförmåner, d. v. s. 6,000 kronor utan ålderstillägg, medan för deras kolleger inom de medicinska fakulteterna, som tjänstgöra såsom laboratorer och icke betungas med fakultetsgöromål, respektive deltagande i karolinska institutets lärarkollegium, föreslås utöfver 6,000 kronor tvänne ålderstillägg à 500 kronor efter 5 respektive 10 års tjänstgöring. Den tjänstgöring, som dessa e. o. professorer för närvarande hafva och som enligt Kungl. Maj:ts nådiga proposition är afsedd att bibehållas, är i själfva verket så till vida *mera* omfattande än den tjänstgöring, som åligger ifrågavarande laboratorer, som dessa e. o. professorer utom fakultetsgöromålen ha ett *större* antal offentliga föreläsningar sig ålagda. Under sådana förhållanden kunna vi icke föreställa oss annat än, att det måste bero på ett rent förbiseende, att för dessa e. o. professorer icke några ålderstillägg blifvit föreslagna.

Hvad slutligen angår den e. o. professuren i klassiska språk vid Uppsala universitet, har inom därvarande humanistiska sektion yrkande framställts, att professuren skulle ombildas till en professur i klassisk arkeologi. Då nu de klassiska språken vid de allmänna läroverken fått en mera tillbakaskjuten ställning, har man väl alltid tänkt sig, att undervisningen i dithörande ämnen vid universiteten i stället snarare borde stärkas än försvagas. Kungl. Maj:ts förslag innebär emellertid, att de fasta lärarebefattningarna i dessa ämnen vid rikets universitet skulle reduceras från 6 till 4. Något yrkande i denna riktning har förut icke blifvit gjordt från något sakkunnigt håll, och inga myndigheter som satts i tillfälle att yttra sig ha förordat något sådant. Visserligen åberopar Kungl. Maj:t till förmån för sitt förslag om dessa e. o. professurers indragning ett yttrande inom den humanistiska sektionen i Uppsala; men detta yttrande är i själfva verket inledning till ett yrkande, som i kraftigaste form framhåller önskvärdheten af en *ombildning* af denna professur till en professur i klassisk arkeologi (jfr sakkunniges utlåtande s. 105 f.). Härtill kan läggas, att ämnet klassisk arkeologi enligt medgifvande af Kungl. Maj:t redan förekommit såsom examensämne vid Uppsala universitet, och att en ombildning i denna riktning också lär ha dryftats inom den humanistiska sektionen vid Lunds universitet. Vi våga dock icke framlägga något för-

slag i denna riktning, då frågan ännu ej kan anses vara af vederbörande myndigheter tillräckligt utredd, utan inskränka oss till sådana yrkanden, som kunna anses krävas af rättvisa och billighet mot professurens nuvarande innehafvare.

Härvid är att märka, att e. o. professorn i klassiska språk vid Uppsala universitet i likhet med öfriga professorer har att hålla fyra föreläsningar i veckan och har en omfattande examination i grekiska i teologisk filosofisk examen samt i likhet med öfriga professorer är skyldig att deltaga i fakultets- och sektionsgöromål. I denna tjänstgöring är ingen förändring föreslagen. I stället för att, såsom väl bort rimligt vara, för tjänstens nuvarande innehafvare föreslå samma löneförmåner som för hans kolleger med motsvarande kompetens och tjänstgöring, föreslås af Kungl. Maj:t en lön, som med 2,100 kronor understiger den i den nya staten föreslagna slutlönen för professorer och så till vida understiger jämväl de för laboratorer inom de medicinska fakulteterna uppförda löneförmåner, som intet ålderstillägg för honom ifrågasättes.

I anslutning till, hvad sålunda blifvit framställdt, hemställa vi, att Riksdagen, med afslag å hvad i Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:r 97 innehålles rörande e. o. professurerna i praktisk teologi vid Uppsala universitet, i kemi och farmaci vid karolinska institutet, i medicinsk och fysiologisk kemi vid Uppsala universitet samt i klassiska språk vid Uppsala universitet, måtte besluta:

a) att åt de nuvarande innehafvarne af de e. o. professurerna i praktisk teologi och medicinsk och fysiologisk kemi vid Uppsala universitet samt i kemi och farmaci vid karolinska institutet skall anvisas utöfver nu innehafvande och af Kungl. Maj:t föreslagna löneförmåner tvänne ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring, att utgå ur ålders-tilläggsfonden;

b) att åt nuvarande innehafvaren af den e. o. professuren i klassiska språk vid Uppsala universitet skall beviljas, förutom af Kungl. Maj:t föreslagna löneförmåner, å indragningsstat ytterligare 1,500 kronor samt ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 års tjänstgöring att utgå ur fonden för ålderstillägg;

c) att löneförmånerna för e. o. professorerna i praktisk teologi och i medicinsk och fysiologisk kemi vid Uppsala universitet samt i kemi och farmaci vid karo-

linska institutet skola uppdelas i lön och tjänstgöringspenningar efter samma grunder, som af Kungl. Maj:t föreslagits i fråga om laboratorer inom de medicinska fakulteterna och för e. o. professorn i klassiska språk vid Uppsala universitet på samma sätt, som Kungl. Maj:t föreslagit för professorer i allmänhet;

d) att nuvarande innehafvarne af ifrågavarande e. o. professorsbeställningar för åtnjutande af ålderstillägg äga att tillgodoräkna sig den tid, de redan innehaft sina e. o. professorsbeställningar;

e) att innehafvarne af ifrågavarande e. o. professurer hädanefter benämnas professorer och, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, i likhet med öfriga professorer deltaga i universitetsförvaltningen.

Stockholm den 28 mars 1908.

Carl Carlsson Bonde.

Fridtjuv Berg.